

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta!*

TUNTOSARVI 22. vuosikerta, ISSN 0358-2280

Julkaisija: Suomen Kuurosokeat ry, Uudenmaankatu 28, 00280 Helsinki.
Puhelin (09) 549 5350, tekstipuhelin (09) 5495 3526.

Päätoimittaja: Liina Eloaho **Toimittaja:** Raili Karisaari

Toimitusneuvosto: Eero Vartio, Martti Avila, Marja Heinonen, Anita Palo,
Marja-Leena Roponen, Eila Särkimäki, Liina Eloaho Raili Karisaari.

Vuosikerta 150 mk. Lehti ilmestyy 11 kertaa vuodessa isokirjoituksella,
pisteillä, hidasaänitteinä, videona sekä ruotsinkielisenä käännöksenä.

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry.

Joulukuu 12/1996

* 25 vuotta toimintaa takanapäin

* Kalle Könkkölä kannustaa avoimuuteen

Katse tulevaisuuteen!

Olemme juuri viettäneet yhdistyksemme 25-vuotisjuhlia ja pysähtyneet tarkastelemaan kuurosokeustyön saavutuksia Suomessa. Menneiden vuosikymmenien aikana kuurosokeiden asema Suomessa ja muuallakin, varsinkin Pohjoismaissa, on merkittävästi parantunut. Holho- tuista on vähitellen kasvamassa omista asioistaan päättävä ja omista oikeuksistaan tietoinen ryhmä.

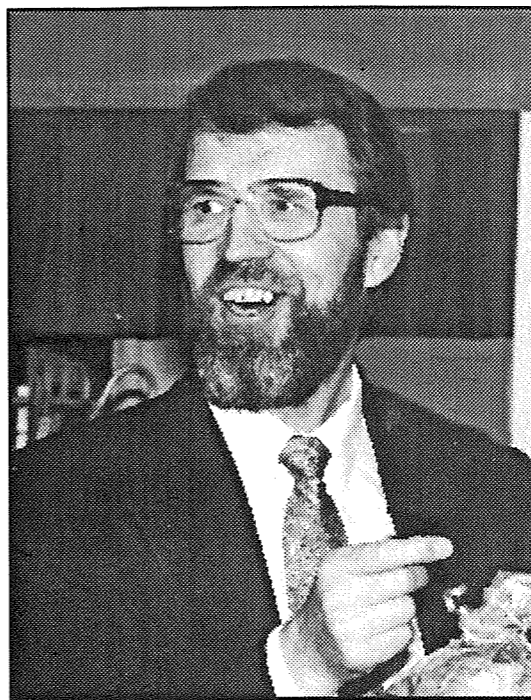
Kuurosokeiden ryhmän pienuus saattaa olla sen voima tulevaisuudessakin. Pienen aktiivisen ryhmän on helpompi löytää tärkeät yhteiset tavoitteet, joiden saavuttamiseksi ponnistellaan samassa rintamassa.

Tulevaisuuden haasteena yksilö- tasolla on saada kuurosokeat paremmin hallitsemaan omaa elämäänsä, tekemään itsenäisesti päätöksiä omissa asioissaan. Tämä edellyttää parempia tietoja niin itseä kuin yhteiskuntaakin koskevista asioista. Lisäämällä kuurosokeiden koulutusta he ovat kykeneviä toimimaan muiden ihmisten tavoin.

Tietokoneiden yleistyessä kuurosokeat pääsevät vähitellen pois siitä tiedonsaannin umpiosta, jossa he ovat niin pitkään olleet.

Yhdistyksemme tuleekin lähivuosina uusien parempien koulutustilojen valmistuttua Tampereelle panostamaan voimakkaasti kuurosokeiden kouluttamiseen. Tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan kuitenkin kaikkien aktiivisten voimien yhdensuuntaista toimintaa.

Yhteiskunnassa ei vielä tiedetä kuurosokeudesta kovin paljon. Myöskin asenteita on edelleen saatava muuttumaan omatoimisuutta kasvattavaan suuntaan. Kuurosokeille kuten muillekin vammaisille tarpeelliset apuvälineet olisi saatava ilmaiseksi tai ainakaan niiden hinta ei saisi olla esteenä hankkimiselle. Monimutkainen byrokratia juoksuuttaa kuurosokeaa usein paikasta toiseen ja eri tahot, joille palvelujen tuottaminen ja apuvälineistä päättäminen on yhteiskunnassa annettu, pallottelevat kuurosokeaa luukulta toiselle. Parempi kuitenkin näkyä muiden ihmisten parissa hoitamisessa omia asioita kuin istua kotona

ja odottaa, että joku muu ne hoitaisi. Vain näkymällä itse me tiedotamme kuurosokeudesta.

Kaikkien vammaisjärjestöjen yhteistyöllä voidaan myös yhteiskunnalliset epäkohdat poistaa ja tähän yhteistyöhön on oltava valmiita niin yksilö- kuin yhdistystasollakin.

Tulevaisuus on aina täynnä tuntemattomia tekijöitä, jotka on pyrittävä ennakoimaan. Yhdistystoiminnan on oltava joustavaa ja koko ajan uusia toimintoja etsivää, jotta kohderyhmien tarpeet tulisivat paremmin tyydytetyiksi.

Toivotan kaikille Rauhallista Joulua ja Onnea Vuodelle 1997!

Raimo Korpela
Suomen Kuurosokeat ry
varapuheenjohtaja

Tuntosarvi 12/1996

Sisällys:

Raimo Korpela:
Katse tulevaisuuteen..... 2

Yhdistys juhli 25-vuotista toimintaansa..... 4

Apulaiskaupunginjohtaja Timo Honkala: **Sosiaalipalvelut monipuolistuneet** 6

Neljännesvuosisata kuurosokeustyötä 8

Puheenjohtajat tentissä 10

Aluesihteerin Mikko Karinen: **Korityöstä tietotekniikkaan** ... 13

Kalle Könkkölä kannustaa avoimuuteen 14

Lasse Hannula: **25 vuotta apuvälineiden kehitystä**..... 16

"Tukihenkilön kanssa uskaltaa uusiin paikkoihin" 17

Pekka Juusola:
Elämä on näytelmää 18

Kansikuva: Raimo Korpela onnittelee kunniajäsen Allia Leppälää.

25-vuotista taivalta juhlittiin

Suomen Kuurosokeat ry perustettiin 16.12.1971. Melkein samana päivänä 25 vuotta myöhemmin, 14.12.1996, vietettiin yhdistyksen juhlapäivää Helsingin Pasilassa.

Juhlat olivatkin aikamoiset. Mukana oli melkein 200 ihmistä: reilut 70 jäsentä ja yli sata työntekijää, omaista ja yhteistyökumppania. Juhlatunnelmaan virittäydettiin kulttuuriohjelmalla: Anita Palo esitti pantomiimia Russ Palmerin pianosäestyksellä, Vieno Hyttinen lausui kirjoittamansa runon.

"Yhdistyksen nopea ja mittava kehitys hakee vertaistaan Suomessa. Se ei olisi ollut mahdollista, jos niin monet eivät olisi työskennelleet kuurosokeiden olojen parantamiseksi ja oikeuksien puolustamiseksi", varapuheenjohtaja Raimo Korppela totesi te.vehdyssanoissaan.

Aktiivijäsenille, työntekijöille ja yhteistyökumppaneille jaeteltiin juhlassa runsaasti tunnustuksia. Yhdistyksen perustamiskokouksessa mukana olleet jäsenet saivat viirit, pitkäaikaiset työntekijät mitaleita ja kunniakirjoja.

Vieno Hyttinen lausui oman runonsa

Kunniajäseniä valittiin

Julkistettiin myös yhdistyksen ensimmäiset kunniajäsenet. Upouusi arvonimi myönnettiin seitsemälle pitkään kuurosokeustyössä ja järjestötoiminnassa mukana olleelle henkilölle:

Silmätautien erikoislääkäri **Lea Hyvärinen** sai tunnustuksen pitkästä työstään silmätautien parissa. "Lea on kokenut, tietävä ja kova tekemään töitä", häntä kuvailtiin.

Hilkka Lehtola on työskennellyt kuurosokeiden parissa jo yli 30 vuotta, mm. Helsingin seurakunnan kuurojen työntekijänä, Näkövammaisten ammattikoulun kuurosokeiden opettajana, kuurosokeiden kuntoutussihteerinä ja etujen ajajana. "Hilkka on innostava, hän tietää kaiken ja ottaa toiset huomioon."

Alli Leppälä on tehnyt pitkän uran Näkövammaisten ammattikoulun kuurosokeiden opettajana ja kuurosokeiden etujen ajajana. Hän oli myös ensimmäinen, joka alkoi puhua kuurosokeiden elämänlaatuun liittyvien asioiden puolesta. "Alli on ihana, säteilevä ja taitava."

Terhi Pikkujämsä on tehnyt yli 20 vuoden päivätyön kuurosokeiden parissa. Nykyisin hän on yhdistyksen johtava aluesihteerin. "Terhi on lämmin ja tietävä. Hän on käynyt joka paikassa ja tuntee jokaisen kuurosokean Lapin perukoita myöten."

Myös Marja-Leena Saarinen on tehnyt yli 20 vuotta kuurosokeustyötä mm. Jyväskylän lastenkeskuksen johdossa. "Marja-Leena on luova, tehokas, aikaansaava ja ilmaisukykyinen."

Marjaana Suosalmen ura kuurosokeiden parissa alkoi 1974 kuurosokeiden lasten kuntoutusohjaajana ja jatkuu edelleen, nykyisin kansainvälisen kuurosokeusjärjestön johdossa Ruotsissa. "Marjaana on tienraivaaja, uuden aloittaja."

Pirkko Virtanen tuli yhdistyksen puheenjohtajaksi 1986. "Pirkko on vienyt kuurosokeusasiaa tomerasti eteenpäin. "Pirkko on kokenut, sanavalmis, päättäväinen ja eteenpäinpyrkivä." LE

Timo Honkala: Sosiaalipalvelut monipuolistuneet ja järkevöityneet

Suomen Kuurosokeat ry:n perustaminen liittyy aikakauteen, jolloin suomalaisten aineellinen toimeentulo alkoi jo olla turvattua ja sosiaalipalvelut alkoivat monipuolistua, puhui juhlassamme vierailut Helsingin sosiaaliasioiden vastaava apulaiskaupunginjohtaja **Timo Honkala**.

Lyhensimme Honkalan puheen Tuntosarven lukijoille:

"Samana vuonna kuin Suomen Kuurosokeat ry perustettiin, kirjoitettiin Helsingin sosiaalitoimen toimintakertomuksessa näin:

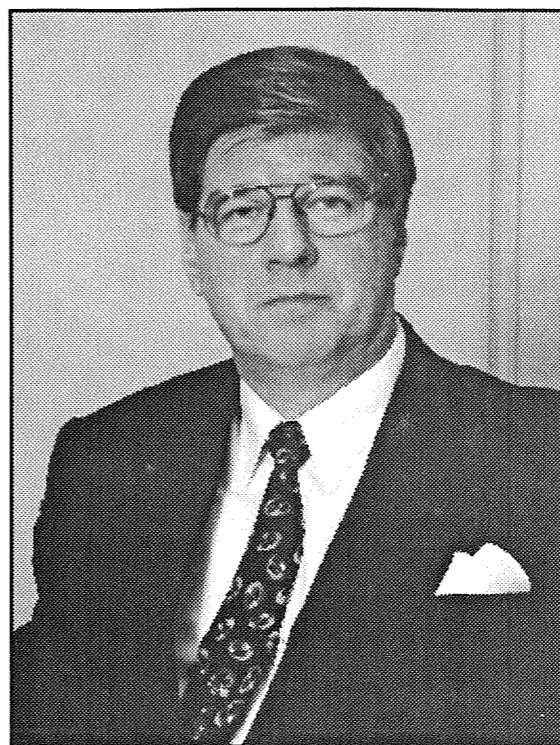
"Yleisen sosiaaliturvan lisääntyessä on sosiaalihuollon tehtävien painopiste siirtymässä yhä enemmän auttamistoiminnan muille alueille, joista ovat esimerkkeinä palvelutoiminta, sopeuttaminen, kuntouttaminen, neuvonta, ohjaus ja kasvatus."

25 vuotta sitten oltiin Suomessa siis tilanteessa, jossa aineellinen toimeentulo alkoi olla siinä määrin turvattua, että sosiaalipalveluja oli mahdollista alkaa monipuolistamaan. Suuntaus oli valtakunnalli-

nen, ei ainoastaan Helsinkiä koskeva. Yhtenä osoituksena tästä on nyt juhlihan yhdistyksen, Suomen Kuurosokeat ry:n perustaminen.

Jos vertaamme sosiaaliturvan lainsäädäntöä ja hallintoa sekä niiden viestittämää ajattelutapaa 25 vuotta sitten ja nykyään, ero on melkoinen. Sosiaalihuoltoa säätelivät sadat erilliset lait ja asetukset. Palvelujärjestelmän kokonaisuutta oli vaikea havaita. Lainsäädännön ja hallinnon lähtökohtana olivat pikemminkin erilaiset oireet kuin ihminen. Helsingissäkin tarvittiin sosiaalihuoltoon neljä virastoa ja terveydenhuoltoon kaksi virastoa. Sosiaalipalvelut oli ryhmitelty erikseen lapsille ja aikuisille ja terveystalut sen mukaan, oliko kyseessä avo- vai laitoshoido.

Tänä päivänä, 25 vuotta myöhemmin, meillä on niin sosiaali- kuin terveydenhuollossa valtakunnalliset puitelait, jotka määrittelevät toiminnan kokonaisuutta, yksittäisestä ihmisestä, perheestä ja kunkin alueen väestöstä lähtien. Toiminnan lähtökohtana on aina

asiakas, kunnan asukas, veronmaksaja ja hallinto rakennetaan väestövastuun periaatteella. Aikaisemmat lukuisat virastot on pääosin korvattu alueorganisaatioilla, ja palvelut on viety lähemmäs asukkaita.

Erityisryhmätkin muistetaan

Lainsäädännön ja palvelujärjestelmien kehittyminen erottelusta yhdistämisen suuntaan ei kuitenkaan ole merkinnyt sitä, että palvelujen monipuolisuus ja erityisryhmien erityistarpeet olisi unohdettu. Esimerkiksi Helsingissä on juuri näiden vuosikymmenien aikana perustettu lukuisia neuvottelukuntia ja muita asiantuntija- eli eri väestöryhmien erityistarpeita varten. Asiakkaiden edustus ja asiantuntemus ovat nykyään vahvasti mukana näissä elimissä.

Hyvänä esimerkkinä tällaisesta yhteistoiminnasta on kaupungin vammaisneuvosto. Se perustettiin jo vuonna 1981, liittyen kansainväliseen vammaisten vuoteen. Vammaisasiain neuvottelukunnan nimellä tuolloin perustettu elin sai tehtäväkseen toimia kaupungin eri viranomaisten ja helsinkiläisten vammaisjärjestöjen yhteistyöelimenä. Jo alusta asti on näkö- ja kuulovammaisilla ollut vahva edustus Helsingin vammaisneuvostossa. Tällä hetkellä vammaisneuvostossa on sekä Helsingin huonokuuloisten edustaja että ruotsinkielisen näkövammaisten järjestön edustaja.

Vammaisjärjestöt ovat yleensä asiakas- ja potilasorganisaatioita, jotka toimivat pääasiallisesti vaikuttamis- ja painostustahoina. Suomen Kuurosokeat ry on poikkeuksellisen laajasti ottanut myös palvelujen tuottajan roolin. Teillä on tavanomaisen järjestötoiminnan ohella tarjota kuurosokeille välttämättömiä kuntoutumispalveluja lapsille ja aikuisille, oma asuminen- ja toimintakeskus ja paljon muita itse tuotettuja palveluita.

Onnitellessani merkkipäivän johdosta lausun myös lämpimät ja kunnioittavat onnitelut hyvästä yhdistelmästä asiakkaiden edunvalvontaa ja konkreettista toimintaa palvelujen toteuttamiseksi."

Neljännesvuosisata kuurosokeustyötä Hiljaisuudesta hulinaan

Kun tutustuu kuurosokeiden ja Suomen Kuurosokeat ry:n historiaan, huomaa nopeasti, että mitkään asiat eivät tapahdu automaattisesti. Kuurosokeiden aseman parantaminen, oman yhdistyksen perustaminen ja palveluiden kehittäminen ovat vaatineet valtavasti intoa ja työtä.

Kuurosokeustietouden vähäisyydestä entisinä aikoina kertoo ainakin se, että kuurosokeista löytyy hyvin vähän tietoa sen ajan kirjoista ja lehdistä.

Tiedämme, että kuurosokeiden opetusta on kuitenkin järjestetty jo ainakin vuonna 1870. Silloin sairauden vuoksi kuurosokeutunut Maria Nyman on tullut oppilaaksi Pietarsaaren kuurojenkouluun.

Vuonna 1911 perustetussa kuurojenkoti Ävikissa on ollut kuurosokeita asukkaita vuosikymmenien ajan. Samoin Arlainstituutti, eli entinen Näkövammaisten ammattikoulu ja Sokeain ammattikoulu on antanut pitkään ammatillista opetusta kuurosokeille.

1960-luku: Tietous kuurosokeudesta lisääntyy

1960-luvulla alkoi tapahtua paljon asioita, jotka helpottivat kuurosokeiden elämää. Aikaisemmin vain joillakin kuurosokeilla oli ollut mahdollisuus päästä kouluun. Nyt saatiin vihdoin voimaan laki, joka velvoitti ottamaan myös kuurosokeat koulujen oppilaiksi. Pastori Eino Savisaari teki vuonna 1960 tutkimuksen, jossa selvitettiin kuurosokeiden asemaa Suomessa.

Vuonna 1969 Näkövammaisten Keskusliitto perusti ensimmäisen kuurosokeiden huoltosihteerin toimien. Työhön valittiin Inger Lindgren. Hänen tehtävänä oli suunnitella ja käynnistää kuurosokeiden kuntoutus maassamme. Ensimmäinen kuurosokeiden sopeutumisvalmennuskurssi järjestettiin Siuntiossa kesäkuussa 1969. Samana vuonna alkoi kuurosokeiden pohjoismainen yhteistyö pienellä konferenssilla Tukholmassa.

Ossi Jalo ja Inger Lindgren

1970-luku: Oma järjestö syntyy

Kuurosokeiden oma järjestö, Suomen Kuurosokeat ry perustettiin 16.12.1971. Yhdistyksen alkuvuosina kuurosokeita kannustettiin ottamaan enemmän vastuuta omasta ryhmästään. Kuurosokeat alkoivatkin yhä enemmän osallistua yhdistyksen toiminnan suunnitteluun.

Sosiaali- ja terveysministeriöön perustettiin työryhmä selvittämään kuurosokeiden tilannetta ja palveluiden järjestämistä. Työryhmä ehdotti vuonna 1979, että vastuu kuurosokeiden palvelujen järjestämisestä annetaan heidän omalle järjestölleen.

Toiminnan alkua ajoilta

1980-luku: Vakiintumisen ja laajentumisen aikaa

1980-luvulla asiat kehittyivät nopeasti. Yhdistykseen palkattiin ensimmäinen työntekijä vuonna 1980. Hän oli toiminnanjohtaja Inger Lindgren. Jo olemassa olevat toimet, kuurosokeiden kuntoutussihteerin Näkövammaisten keskusliitossa ja lasten kuntoutusohjaaja Kuulonhuoltoliitossa, siirrettiin vuonna 1981 Suomen Kuurosokeat ry:lle. Samana vuonna perustettiin Kuulonäkövammaisten lasten kuntoutuskeskus Jyväskylään.

Vuonna 1981 saatiin myös ensimmäiset neljä kuntoutus- eli aluesihteeria Rovaniemelle, Kuopioon, Jyväskylään ja Helsinkiin. Aluesihteerien määrä nousi kymmenen vuosien kuluessa. Tampereen asumis- ja toimintakeskus rakennettiin vuosina 1983-1987. Kaija Salekari tuli toiminnanjohtajaksi Inger Lindgrenin kuoltua 1985.

1990-luku:

Teemana omatoimisuus

1990-luvulla on panostettu kuurosokeiden aktiiviseen osallistumiseen yhdistystoiminnassa, tietokonetaitoihin ja kansainvälisiin yhteyksiin.

1990 alkoi Tampereen Asumis- ja toimintakeskuksessa kuurosokeiden tiedonsaantiprojekti, jolla selvitettiin tiedonsaannin ongelmia, tiedottamisen tarpeita ja tiedonsaannin vaikutuksia yksilöön. Näkövammaisten Keskusliiton tiedonsaantiprojektin kanssa tehty yhteistyö mahdollisti ensimmäiset tietokonelehtien lukijat 1992-1993.

1994 käynnistettiin hankkeet työllisyyden ja koulutusmahdollisuuksien edistämiseen. Työllisyys ja työtupatoiminta -projekti järjestettiin työtupatoimintana ja Pitopalveluprojekti Tampereen Asumis- ja toimintakeskuksessa.

1994 aloitettiin Baltia-yhteistyö Virossa kuurosokeiden lasten ja aikuisten kuntoutustoimintojen kehittämiseksi. 1995 aloitettiin projekti tietokonetoimintojen kehittämiseksi ja perustettiin mikrotukihenkilön toimi. Usher-oppilaan ohjaukseen käynnistettiin oma projektinsa.

1996 alettiin rakentaa Tampereen Asumis- ja toimintakeskuksen laajennusta, joka valmistuu keväällä 1997. LE

Puheenjohtajat menneitä ja tulevia miettimässä

Kyselimme yhdistyksen puheenjohtajien, Paavo Korhosen, Ossi Jalon, Marja-Leena Mielityisen, Ulla Kungaksen ja Pirkko Virtasen mietteitä menneistä ja tulevista ajoista.

Kylässä presidentti Kekkonen luona

Vuonna 1978 yhdistyksen edustajat kävivät luovuttamassa kuurosokeiden asioista kertovan raportin presidentti Kekkoselle. Pian tämän jälkeen alkoikin tapahtua: ministeriöön perustettiin työryhmä miettimään kuurosokeiden palveluita ja Suomen Kuurosokeat ry sai vastuun niiden järjestämisestä. Yhdistyksen puheenjohtajana 1978-1979 ollut **Paavo Korhonen** muistelee tapaamista Kekkonen kanssa.

- Mukana tapaamisessa olivat Inger Lindgren, Kaija Salekari, Kari Hyötylä ja minä. Ajoimme presidentinlinnaan taksilla. Linnan pihalla oli kaksi sotilasta vartioimassa. Jätimme vaatteet naulakkoon ja menimme sisälle odottamaan. Kerroin presidentille, millaista elämäni kuurosokeana on ollut. Sanoin hänelle, etten ole mitenkään erilainen ihminen, vaikka olenkin kuurosokea.

- Kerroimme presidentille Helen Kelleristä ja annoimme hänelle paksun raportin, joka kertoi kuurosokeiden oloista. Luulen, että käynnillämme presidentin luona oli paljon vaikutusta siihen, että kuurosokeiden asiat alkoivat parantua.

Pian tapaamisen jälkeen perustettiin sosiaali- ja terveystoimintoihin työryhmä, joka selvitti kuurosokeiden tilannetta ja palveluiden järjestämistä. Työryhmä ehdotti myöhemmin, että vastuu kuurosokeiden palveluista annetaan heidän omalle järjestölleen.

- Urho Kekkonen oli yhtä pitkä mies kuin minä ja täysin kalju. Vaikka hän oli presidentti, en jännittänyt tapaamista yhtään. Kun tapaamisemme presidentin kanssa päättyi, kiitimme ja poistuimme. Presidentti lähti omalla virka-autollaan menemään ja me jatkoimme matkaa taksilla.

- Nykyään on vähän erilaista kuin niihin aikoihin. Pitkään oli tosi vaikeata. Vasta joskus 1980-luvun

alussa asiat alkoivat muuttua paremmiksi. Erityisen hyvä juttu oli, että Tampereen palvelutaltoa alettiin rakentaa 1980-luvulla.

Inger ja Kaija autoivat

Ossi Jalo hoiti puheenjohtajan tehtäviä vuosina 1975-1978.

- Muistan kuinka Inger Lindgren, Kaija Salekari ja äiti autoivat minua paljon kirjallisissa töissä. Niitä riittikin paljon. Kävimme pohjoismaisissa konferensseissa Ruotsissa ja Norjassa. Samalla tutustuimme muiden maiden kuurosokeiden asioihin. Niihin aikoihin Ruotsissa kuurosokeiden asiat olivat paremmin kuin Suomessa. Vähitellen asiat paranivat Suomessakin.

- Nykyisin kuurosokeiden ongelmat ovat pieniä verrattuna siihen, millaista aikaisemmin oli. Ennen vanhaan ei ollut ketään, jonka kanssa ratkaista ongelmia. Nyt on riittävästi kuntoutusohjaajia ja enemmän tietoa.

Toiminta Tampereella alkoi

Marja-Leena Mielityinen, ent. Avila oli puheenjohtajana 1979-1984.

- Kokouksia ja päätöksentekoa vaikeutti aluksi se, ettei tulkkeja ollut. Jouduin käyttämään paljon

kekseliäisyyttä, että kokoukset saatiin sujumaan. Kun kokouksessa piti päättää jostakin asiasta, kiersin erikseen jokaisen osallistujan luona kertomassa mistä oli kysymys ja varmistamassa, että kaikki ymmärsivät asian. Vasta sitten voitiin tehdä päätöksiä.

– Aluksi asiat olivat minulle uusia ja vaikeita, mutta aina niistä selvitettiin yhteistyöllä ja toiminnanjohtajaksi tulleen Ingerin avustuksella. Vähitellen myös tulkkien saanti helpottui.

– Tampereen asumis- ja toimintakeskus on parasta, mitä yhdistys on saanut aikaan. Siellä voin tuntea itseni tasa-arvoiseksi muiden rinnalla. On työntekijöitä, jotka pitävät minut ajan tasalla, voin tavata muita asukkaita, on tulkkeja käytettävissä ja monenlaista toimintaa.

Pohjoismaista yhteistyötä

Ulla Kungas tuli puheenjohtajaksi vuonna 1984. Hänen kautensa kesti kaksi vuotta.

– Niihin aikoihin olimme paljon tekemisissä pohjoismaalaisten puheenjohtajien kanssa. Suunnitelimme esimerkiksi yhteistä keräystä kehitysmaiden ihmisten auttamiseksi. Sitten olivat nämä tavalliset kokoukset kotimaassa säännöllisin väliajoin.

Suurin tehtäväni taisi olla Kuurosokeiden palvelutalon toisen vaiheen valmistelu Tampereella.

– Yhdistys on muuttunut valtavasti minun puheenjohtaja-aikani jälkeen. Nykyään toimintaa on paljon enemmän. Silti toivoisin, että meille kuurosokeille annettaisiin nykyistä enemmän mahdollisuuksia kaikissa asioissa, esimerkiksi työelämässä. Me kuurosokeat olemme itse parhaita asiantuntijoita omissa asioissamme.

Heikoimpien puolustaminen tärkeää

Pirkko Virtanen 1986-

– Eniten yhdistyksessä on muuttunut ilmapiiri. Ammatillisuus on voimistunut ja ihmiset ovat etäännyneet toisistaan. Se on minusta vähän surullista.

– Taito kommunikoida ja käyttää tulkkia lisäävät kuurosokeiden vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksia. Valta on ihmisillä, jotka osaavat käyttää tietoa oikeassa paikassa, oikeaan aikaan.

– Heikompien puolustaminen on yhdistyksessä tärkeää. Valitettavasti löytyy kuurosokeita, jotka hyötyvät tulkista, mutta eivät ole osanneet tai uskaltaneet kokeilla asiaa. Tulkin virkoja tarvitaan lisää.

Yhdistyksen menestys riippuu siitä, hyväksyvätkö kuurosokeat itse ne asiat, joita yhdistys toteuttaa. LE

Korityöstä tietotekniikkaan

Kuurosokeiden ongelmana on usein syrjäytyminen sosiaalisesta vuorovaikutuksesta. Tämän estämiseksi heille on erityistoiminnan turvattava tasa-arvoiset mahdollisuudet muiden ihmisten kanssa elämän eri alueilla.

Tärkeä osallisuuden muoto on työ. Kuurosokeille työllä on suurempi sosiaalinen merkitys kuin muille ihmisille, sillä ilman työtä monen kuurosokean elämä on äänetöntä pimeyttä ja sen mukanaan tuomaa toimettomuutta.

Suuri osa varsinkin iäkkäistä kuurosokeista on valmistunut perinteisten näkövammaisammattien harjoittajiksi. Monet heistä ovat käsityön mestareita. Osaaminen on vaarassa hävitä sitten kun he eivät enää tee työtä. Korkealaatuisille käsityötuotteille on tulevaisuudessakin kysyntää.

Nykyään harjanteko tai rottinkihuonekalujen valmistus eivät enää tyydytä kaikkia kuurosokeita. Nuoret hakevat uusia ratkaisuja ennakkoluulottomasti, mutta joutuvat usein törmäämään ennakkoluuloihin tai käytännön esteisiin. Ne voivat olla

konkreettisia ympäristöstä johtuvia haittoja tai asenteellisia esteitä eri virkamiestasoilla.

Toimettomuus vie ihmisen toimintakykyä alaspäin. Yli kolmanneksella maamme työikäisistä kuurosokeista ei ole mitään mielekästä tekemistä. Järjestömme on ottanut tämän huomioon ja ryhtynyt yhdessä mm. Arlainstituutin kanssa kehittämään erilaisia toimintamuotoja kuurosokeiden työllistämiseksi.

Nykyään Arlainstituutti tarjoaa hyvin monipuolista ammatillista koulutusta, johon kuuluu sekä perinteisiä käsityötaitoja että nykypäivän vaatimuksia vastaavaa tietotaitoa, kuten esimerkiksi tietotekniikkaa. Tietotekniikan antamat mahdollisuudet ovat rajoittomat. Opettelu on aloitettava perusteista. Myöhemmin siirrytään koneiden hyödyntämiseen jokapäiväisessä elämässä ja työnteossa.

Järjestömme palveluksessa on opinto-ohjaaja, jonka tehtävä on etsiä uusia koulutusvaihtoehtoja kuulonäkövammaisille. Hän innostaa nuoria hakeutumaan toiveidensa mukaiseen koulutukseen.

– Elämä on uuden oppimista varten.

Mikko Karinen

Kalle Könkkölä kannustaa avoimuuteen

Tapaan vammaisten asioiden parissa työskentelevän Kalle Könkkölän työhuoneellaan Helsingin Bulevardilla. Hän istuu kirjoituspöytänsä ääressä valtavien paperikasojen takana. Suomen vammaisasioissa näyttää vielä riittävän tekemätöntä työtä, mietin.

Liikuntavammainen Kalle Könkkölä on ollut aktiivisesti mukana suomalaisessa vammaisjärjestötyössä jo yli 20 vuotta. Hän oli perustamassa vammaisjärjestö Kynnys ry:tä 1970-luvun alussa ja toimii edelleen sen hallituksen puheenjohtajana. Nykyisin Könkkölä tekee työtä vammaisten aseman parantamiseksi Valtakunnallisessa vammaisneuvostossa. Sen tehtävänä on kerätä tietoja vammaisten asioista ja ehdottaa muutoksia ja parannuksia niihin. Könkkölä tunnetaan myös työstään Vihreiden kansanedustajana 1980-luvulla.

Olen tullut juttelemaan hänen kanssaan vammaisten asemasta nyky-Suomessa. Parempaan suuntaan on menty, mutta vammaisjärjestöille riittää haasteita vielä tulevaisuudessakin, Könkkölä viestittää.

– Aloin aktiivisesti seurata vammaisasioita 1970-luvun alussa. Sen aikaiseen tilanteeseen verrattuna asiat ovat parantuneet.

– Vammaisuus-käsite on muuttunut oleellisesti muutamassa vuosikymmenessä. 1970-luvun alussa vielä ajateltiin, että vammaiset olivat syyllisiä johonkin ja vammaisuus oli jokaisen oma vika. Tosin itse ei koskaan oikein ymmärtänyt, mihin oikein oli syyllistynyt.

Nykyään asiat ovat jo paremmat. Vammaisiin suhtaudutaan yhteiskunnassa hyväksyvämmiin, ja vammaispalvelulaki on taannut vammaisten perusoikeudet myös käytännössä.

Könkkölän mielestä kaikkein tärkeintä on kuitenkin ollut muutos vammaisten omassa ajattelussa: – Vammaisten käsitykset omasta itsestään ovat parantuneet. Vammaiset uskovat jo itse omiin mahdollisuuksiinsa ja luottavat omiin voimiinsa, Könkkölä puhuu.

Pitää seurata maailmaa

Kun maailma muuttuu, vammaisjärjestöjen on muututtava mukana.

– Vammaisjärjestöissä pitää ymmärtää, millainen maailma on. Pitää seurata, mitä maailmassa tapahtuu. Pitää tietää, mitä itse haluaa ja pitää olla keinot, joilla omiin tavoitteisiin päästään.

– Pitää olla ulospäin suuntautunut, kertoa itsestään muille. Kukaan ei tiedä kuurosokeista mitään, elleivät he itse kerro itsestään. Ihmisten itsensä pitää tulla enemmän esille. On paljon kiinnostavampaa, että kuurosokeat itse kertovat omista asioistaan kuin että joku muu tekee sen heidän puolestaan.

Ihmisten itsensä esiintyminen on tärkeää siksikin, että tiedotusvälineet haluavat kertoa asioista ihmisten kautta. Jos ei osata esittää asioita niinkuin tiedotusvälineet haluavat, ne eivät myöskään tee juttuja vammaisista ja vammaisjärjestöistä, Könkkölä puhuu.

– Samoin järjestöjen pitää keskittyä oleellisiin asioihin. Tällaisia ovat esimerkiksi vammaisten henkilöiden oman tietoisuuden vahvistaminen, itsenäinen elämä, tunne siitä, että kuulutaan johonkin ja tehdään asioita itse. Pitää valita ne asiat, joihin painudutaan ja joita pyritään muuttamaan. Turhiin ja epäoleellisiin asioihin ei kannata hukata aikaa.

– Yksi haaste on tietenkin työllistämisen haaste. Järjestöjen pitäisi palkata enemmän vammaisia omiin töihinsä. Tässä asiassa on tosin jo tapahtunut kehitystä, ja vammaisia on jo työelämässä mukana. 20 vuotta sitten ei olisi voinut kuvitellakaan, että vammaiset toimisivat vastuullisissa töissä.

Viesti kuurosokeille

Könkkölä tuntuu olevan hyvin perillä kuurosokeiden asioista. Niihin hän on perehtynyt muun muassa Tuntosarvea lukemalla. Hän houkuttelee kuurosokeita yhteistyöhön muiden kanssa:

– Oma toiveeni on, että kuurosokeat tulisivat enemmän mukaan vammaisten yhteisiin rientoihin. On tärkeätä, että muut vammaiset näkisivät kuurosokeiden tilanteen. LE

25 vuotta apuvälineiden kehitystä

Suomen Kuurosokeat ry:n toiminta on kehittynyt pitkän harppauksen 25 vuoden aikana. Tänä aikana myös apuvälineet ovat kehittyneet; ei niinkään määrällisesti vaan laadullisesti.

Samoihin aikoihin kun yhdistyksemme aloitti itsenäisen toimintansa kaikkien Suomen kuurosokeiden hyväksi, aloitettiin Näkövammaisten Keskusliitossa Dialogos-laitteen kehittäminen.

Laite valmistui 1985 ja se on osoittautunut käteväksi kommunikoinnin apuvälineeksi, vaikka sitä käyttääkin vain pieni joukko kuurosokeita. Siinä on tavallinen näkevien kirjoituskone ja toinen laite, jossa on sekä luku- että kirjoitusmahdollisuus. Laitteistoa voi käyttää keskusteluun naapurien, tuttavien ja sukulaisten kanssa, jotka eivät osaa viittomia, vaikka kuurosokea niitä osaisikin.

Pian Dialogoksen valmistumisen jälkeen saatiin USA:sta ja Ruotsista tietoja mikrotietokoneen käyttömahdollisuuksista näkövammaisten apuvälineenä.

Asiaa ryhdyttiin tutkimaan ja kehittämään. NKL ja Suomen Kuu-

rosokeat ry perustivat työryhmän 1991, joka paneutui kuurosokeiden tiedonsaantiongelmiin ja tietotekniikan hyväksikäyttöön.

Vuotta myöhemmin aloitettiin tietokoneopetus Tampereella.

Projektin ensimmäinen pilottiryhmä pääsi alkuun joulukuussa 1993. Tämä tiedonhallintaprojekti oli suuri ja tärkeä askel tiedonsaantimme parantamiseksi.

Pelkällä tietokoneella ei monikaan tule toimeen. Lisäksi tarvitaan pistenäyttö, puhesyntetisaattori tai näytön suurennusohjelma. Laitteilla voimme hakea ja lukea lehtiä ja kirjoja. Tärkeä mahdollisuus on myös viestien/kirjeiden kirjoittaminen ja lähettäminen sekä niiden saaminen. Puhelinohjelman avulla tietokoneella voi soittaa toiseen mikeroon tai tekstipuhelimeen.

Laitteita voi myös käyttää kommunikointiin samoin kuin dialogosta, mutta mikro on huomattavasti monipuolisempi.

Mikrotietokone poistaa suuren puutteen nimenomaan täysin kuurosokean henkilön kohdalla, joka ei voi kuunnella radiota eikä katsella lehtiä ja tv:tä. Muita näin huomattavia apuvälineitä ei olekaan markkinoille tullut. Tosin olemme saaneet parannettuja ja elektronisia pistekirjoituskoneita.

Lasse Hannula

"Tukihenkilön kanssa uskaltaa uusiin paikkoihin"

Eiija Könönen ja Marja Heinonen tapaavat tuttuun tapaan Näkövammaisten keskusliiton ulko-ovella. On jälleen tiistai-ilta, eli kuurosokean Marjan ja tukihenkilö Eijan yhteinen kuntosalivuoro.

"Tukihenkilön kanssa uskaltaa mennä uusiin paikkoihin. Eija osaa onneksi myös viittomakieltä, joten hänen kanssaan on helppo jutella", sanoo Marja tukihenkilöstään Eijasta.

Eijalle tukihenkilönä oleminen antaa puolestaan vastapainoa työlle. "Olen koko ikäni työskennellyt pankkialalla. Hoidan velkajärjestelyitä ja konkursseja eli teen työtä markkojen kanssa. Kuurosokeiden parissa eletään toisenlaisten arvojen kuin rahan mukaan. Ja kuurosokeiden parista puuttuvat jupit!", Eija perustelee tukihenkilöksi ryhtymistään. Eija on tehnyt vapaaehtoistyötä jo yli kymmenen vuotta, ensin SPR:n ystäväpalvelussa ja sitten kuurosokeiden parissa.

Marja ja Eija ovat vuoden verran tavanneet NKL:n kuntosalilla säännöllisesti joka toinen tiistai. Kuntokohotuksen lomassa jutustellaan edellispäivien tapahtumista, työasioista ja muusta.

Marja (vas.) ja Eija kuntosalilla. Kuntoilun jälkeen käydään yhdessä saunassa ja uimassa.

Tyttöjen kommunikointi sujuu jo hyvin, kun pienestä alkujännityksestä on selvitty: "Ensimmäisillä tapaamiskerroilla vähän pelotti, miten ymmärrämme toisiamme. Yritin alkuun viittoa hyvin rauhallisesti. Jos Eija ei alkuun ymmärtänyt jotakin asiaa, selitin sen uudelleen ja uudelleen. Sitten Eija alkoi ymmärtää paremmin ja paremmin. Nyt pystymme juttelemaan jo ihan hyvin. Opetan Eijalle koko ajan myös uusia viittomia."

Jätän tytöt kuntosalille ahkeromaan. Kuulen heidän suunnittelevan uusia harrastuksia. Suunnitelmissa kuuluu olevan ainakin napa-tanssikurssi, keilailua, matka Tampereelle ja kävelyretkiä. LE

Pekka Juusola pakinoi: Elämä on näytelmää

Toisinaan meille itse kullekin sattuu tapahtumia jotka ovat kuin suoraan jostakin teatterin näytelmästä, iloisia tai surullisia. Siihen, mitä meille itse kullekin tapahtuu, me voimme hyvinkin paljon itse vaikuttaa ja ohjata tapahtumien kulkua. Toisinaan taas käy niin, että on olemassa arpapeliä mitä milloinkin tapahtuu. Jotkut väittävät, että Onni on se joka meitä potkii, milloin villasukat tai sitten piikkarit jalassa.

Viime kesänä minulle sattui tapahtuma joka olisi voinut olla vakava, mutta kuitenkin siitä muodostui huvittava komedia, eli hupinäytelmä.

Kesäinen ilta oli mitä kaunein ja lämmin. Olin kävelemässä kohti kaupungin keskustaa. Liikenne oli hiljaista ja senpä vuoksi valkoinen keppikin oli vain taitettuna kädessäni. Seisoin pitkään jalkakäytävällä ja odotin punaisen liikennevalon muuttuvan vihreäksi kun aivan yllättäen säikähdin siihen, että jokin raapaisi kättäni ja jostain takaa kuulin kovaa räminää ja kolinaa.

Ensin olin aivan ihmeissäni siitä mitä nyt oikein oli tapahtunut. Sitten näin noin 30 vuotiaan miehen makaavan kadulla, polkupyörä vierellään.

Mies oli hyvin tyylikkäästi puukeutunut, valkoiseen paitaan ja shortseihin, mutta nyt hän makasi kadulla aivan liikahtamatta. Samassa paikalle saapui keski-ikäinen nainen joka alkoi huutamaan kadulla makaavalle miehelle : "On siinäkin sitten yksi surkimus, kun ajaa pyörällä vaikka on varmasti ämpärikaupalla viinaa päässä " Lopulta humalainen pyöräilijä nousi vaivalloisesti ylös ja alkoi taluttamaan pyöräänsä, horjah-televin askelin.

Kun tämä humalainen pyöräilijä oli lähtenyt pois niin tämä äskeinen rouva näki minun kädessäni hiukan verta ja antoi laukustaan paperinenäliinan. Samalla tämä rouva kertoi kaiken mitä oli nähnyt tästä onnettomuudesta. Mies oli ajanut hyvin lujaa vauhtia ja samalla tietysti mutkitellen, vaikka mihin suuntaan.

Lopulta kun humalainen oli törmännyt minuun, hän oli kuulemma lentänyt "kuin leppäkeihäs ilmassa ja sitten mätkähtänyt katuun". Mitään vakavaa loukkaantumista ei kuitenkaan sattunut minulle tai sille humalaiselle. Tämä rouva nauroi makeasti kun siinä muisteli minkä näköisenä tämä humalikko nousi ylös kadulta. "Sillä miehellä oli, ihme kyllä, pysynyt aurinkolasit paikoillaan päässä, mutta olipa ne hassun vinossa, toinen sanko oli poskella ja toinen kaukana korvan yläpuolella.

Jokaisen ihmisen elämässäänkin on tapahtumia jotka ovat yllättäviä ja ovat kuin jostain teatterista lainattuja. Minun kohdallani tämä kertomani tarina oli kuin jokin humoristinen huvinäytelmä, mutta jos pyöräilijä olisi ajanut vaikka muutaman sentin enemmän minuun päin, niin siitä olisi muodostunut traaginen (murheellinen) näytelmä. Minä olisin voinut kaatua taaksepäin ja lyönyt pääni katuun. Myös humalaisella oli tuuria, sillä oli hyvin lähellä, ettei hän ajanut itsensä suoraan kivitalon seinään. Onnilla oli tällä kertaa pehmeät villasukat jalassaan.

Neljännesvuosisata

***P**äivät vaihtuvat.*

Vuosi toisensa jälkeen vierähtää, vuosikymmmenet täyttyvät. Niin neljännesvuosisatakin. Paljon onnea Suomen kuurosokeiden yhdistykselle.

Neljä uranuurtajaa on poissa, Inger Lindgren, Kaija Salekari, Jaana Aro, Jukka Ahola. Kiitos ja kunnia heidän muistolleen.

Toimintamme alkoi vaatimattomista puitteista ja pienessä ryhmässä. Kehitys kulkee eteenpäin, jäsenmäärä kasvaa vuosien mittaan.

Ensimmäinen toimistomme Sokeain Keskusliitossa muutti omiin tiloihin, ensin Mäkelänkadulle ja sieltä Uudenmaankadulle.

Kehitys kulkee myös Tampereella. Asumis- ja toimintakeskus uusiutuu, kuntoutustilat laajenevat.

Toivomme työllemme vuosikymmeniä lisää, sillä kuulonäkövammaisia löytyy aina.

Vieno Hyttinen